

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

В.В. Кообильник

20 ____ р.

КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Організаційно-методична практика в початковій школі

назва навчально-методичної дисципліни

для підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти
першого (бакалаврського), другого (магістерського) рівня вищої освіти

за освітньо-професійною програмою Початкова освіта
назва ОП

спеціальності 013 Початкова освіта
код і найменування спеціальності (слово і навчальним планом)

галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
шифр і назва галузі знань (слово і навчальним планом)

Розробники комплексу: Н.В. Мелекесцева, кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри теорії та методик початкової освіти

Затверджено на засіданні кафедри теорії та методик початкової освіти

Протокол № 14 від «21» вересня 2018 року

Завідувач кафедри

підпис

Н.В. Гудима

«21» вересня 2018 року

Схвалено науково-методичною радою педагогічного факультету

Голова науково-методичної ради факультету

підпис

Н.В. Бахмат

Протокол № 10 від «24» вересня 2018 року

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри теорії та методик
початкової освіти

 Н.В. Гудима

 ^{підпис}
 _{число} вересня 2018 _{місяць} р

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Організаційно-методична практика в початковій школі

назва навчальної дисципліни

для підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти

першого (бакалаврського), другого (магістерського) рівня вищої освіти

за освітньо-професійною програмою Початкова освіта

назва ОП

спеціальності 013 Початкова освіта

код і найменування спеціальності згідно з національним стандартом

галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

цифр і назва галузі знань згідно з національним стандартом

мова навчання українська

2018-2019 навчальний рік

Розробники програми: Н.В. Мелекєсцева, кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри теорії та методик початкової освіти

Ухвалено на засіданні кафедри теорії та методик початкової освіти

Протокол № 14 від «21» вересня 2018 року

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Організаційно-методична практика в початковій школі як форма професійної підготовки студентів зі спеціальності 013 Початкова освіта є складником освітньо-наукової програми. Виконання її завдань є обов'язковим для всіх студентів цієї спеціальності.

Мета практики: вивчення організаційно-методичних аспектів діяльності вчителя початкової школи.

Завданнями організаційно-методичної практики в початковій школі є:

- поглиблення і закріплення теоретичних знань, отриманих студентами у ЗВО, і застосування у вирішенні педагогічних завдань;
- формування і розвиток у майбутніх учителів педагогічних умінь і навичок, професійно значущих якостей особистості;
- ознайомлення зі змістом організаційно-методичної роботи вчителя початкової школи;
- набуття практичних навичок у конструюванні організаційно-методичної роботи;
- виховання у студентів стійкого інтересу до професії вчителя, потреби в педагогічній самоосвіті, вироблення творчого і дослідницького підходів до педагогічної діяльності.

Зазначені завдання організаційно-методичної практики співвідносяться з такими видами професійної діяльності:

- педагогічна,
- культурно-просвітницька, і завданнями професійної діяльності:
- у галузі педагогічної діяльності:
  - вивчення можливостей, потреб, досягнень учнів у галузі освіти і проектування на основі отриманих результатів індивідуальних траєкторій їх навчання, виховання, розвитку;
  - організація навчання і виховання у галузі освіти з використанням технологій, що відповідають віковим особливостям учнів, і відображають специфіку предметної галузі;
  - організація взаємодії з громадськими й освітніми організаціями, дитячими

колективами й батьками для вирішення завдань у професійній діяльності;

- використання можливостей освітнього середовища для забезпечення якості освіти, в тому числі з використанням інформаційних технологій;
- здійснення професійної самоосвіти і особистісного зростання, проектування подальшого освітнього маршруту і професійної кар'єри.
- у галузі культурно-просвітницької діяльності:

- вивчення і формування потреб дітей і дорослих в культурно-просвітницькій діяльності;
- організація культурного простору;
- розробка і реалізація культурно-просвітницьких програм для різних соціальних груп;
- популяризація мистецьких знань у широких верствах суспільства;
- навчання, виховання, розвиток, освіта; освітні системи.

З метою оволодіння зазначеним видом професійної діяльності та відповідними професійними компетентностями студенти магістратури повинні:

мати практичний досвід:

- аналізу навчально-методичного забезпечення освітнього процесу початкової школи, розробки навчально-методичних матеріалів вчителя на основі державних стандартів початкової загальної освіти, програм початкової загальної освіти з урахуванням виду освітнього закладу, особливостей класу та окремих учнів;
- участі у створенні предметно-розвивального середовища в класному кабінеті;
- вивчення й аналізу педагогічної та методичної літератури з проблем початкової загальної освіти, підготовки та презентації звітів, рефератів, доповідей;
- оформлення портфоліо педагогічних досягнень;
- презентації педагогічних розробок у вигляді звітів, рефератів, виступів тощо;
- участі в дослідницькій і проектній діяльності;

уміти:

- аналізувати державні стандарти, програми початкової загальної освіти, варіативні (авторські) програми і підручники з предметів початкової школи;
- визначати цілі і завдання, планувати навчальну й виховну діяльність молодших

школярів;

- здійснювати планування з урахуванням вікових та індивідуально-типологічних особливостей учнів;
- визначати педагогічні проблеми методичного характеру і знаходити способи їх вирішення;
- адаптувати наявні методичні розробки;
- порівнювати ефективність методів початкової загальної освіти, що застосовуються, обирати найбільш ефективні освітні технології з урахуванням виду закладу освіти й вікових особливостей учнів;
- створювати в класному кабінеті предметно-розвиваюче середовище;
- готувати і оформляти звіти, реферати, конспекти;
- за допомогою керівника закладу освіти визначати цілі, завдання, планувати дослідницьку і проектну діяльність у галузі початкової загальної освіти;
- використовувати методи і методики педагогічного дослідження і проектування, підібрані спільно з керівником практики від закладу вищої освіти;
- оформляти результати дослідницької та проектної роботи;
- визначати шляхи самовдосконалення педагогічної майстерності;

знати:

- теоретичні основи методичної діяльності вчителя початкової школи;
- теоретичні основи, методику планування в початковій освіті, вимоги до оформлення відповідної документації;
- особливості сучасних підходів і педагогічних технологій у галузі початкової загальної освіти;
- концептуальні засади та зміст програм початкової загальної освіти;
- концептуальні засади та зміст варіативних програм початкової загальної освіти;
- педагогічні, гігієнічні, спеціальні вимоги до створення предметно-розвиваючого середовища в класному кабінеті;
- джерела, способи узагальнення, демонстрації та поширення педагогічного досвіду;
- логіку підготовки та вимоги до усного виступу, звіту, реферування,

конспектування;

- основи організації дослідно-експериментальної роботи в галузі освіти.

Студент має проявляти *готовність*:

- до творчого вирішення педагогічних ситуацій;
- до прийняття обґрунтованих рішень, пошуку найкращих форм вимог і варіювання їх в залежності від індивідуальних особливостей учнів і педагогічної ситуації.

База практики:

Виробнича організаційно-методична практика магістрів за спеціальністю 013 «Початкова освіта» проводиться на базі закладів загальної освіти України .

При виборі баз практики потрібно враховувати:

- наявність висококваліфікованих фахівців;
- достатня матеріальна база;
- наявність досвіду інноваційної педагогічної діяльності в закладах;
- реалізація програм початкової загальної освіти різними типами закладів освіти (заклади загальної середньої освіти, ліцеї, гімназії) у тому числі інноваційного типу (експериментальні майданчики, групи короткочасного перебування, прогімназії та інші).

Організаційно-методична практика в початковій школі проводиться упродовж 4 тижнів на 1 курсі магістратури в 2 семестрі.

Умови проходження практики:

Для всіх студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 013 Початкова освіта проходження практики *обов'язкове*.

Академічна характеристика практики:

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальність 013 Початкова освіта

Кваліфікація – Магістр. Викладач педагогіки, психології та методики початкової освіти. Організатор початкової освіти

Термін навчання – 1,4 року
на основі освітньо-кваліфікаційного рівня „Бакалавр”.

**ОКР - „магістр”
рік навчання –1-й
семестр – 2-й**

термін практики - 4 тижні
кредити ECTS – 6

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Організаційно-методична практика в початковій школі складається з 4-х змістових модулів.

I Змістовий модуль – управлінсько-методична робота.

1. Участь у настановній конференції в університеті.
2. Ознайомлення та опрацювання Положення, основних декларативних документів, що регламентують діяльність закладу загальної середньої освіти;
3. Ознайомлення з планом науково-методичної роботи закладу загальної середньої освіти, його аналіз.
4. Вивчення плану роботи методичного об'єднання вчителів початкової школи, графіка засідань. Вибір теми для виступу. Участь у засіданні методоб'єднання вчителів початкової школи.
5. Ознайомлення з навчально-методичним кабінетом початкової школи, його наповненням, обладнанням, функціями, відповідністю матеріалів вимогам Державного стандарту, технології, за якою працює заклад.
6. Планування діяльності педагога із самоосвіти і самовиховання.
7. Вивчення готовності студента до професійного саморозвитку.
8. Складання плану професійного та особистісного самовдосконалення.

II змістовий модуль – організаційно-методична робота.

1. Робота з нормативними документами, що визначають зміст початкової загальної освіти.
  - Аналіз програм з дисциплін початкової загальної освіти з урахуванням дотримання висунутих до них вимог.
  - Аналіз календарно-тематичного планування з дисциплін початкової загальної освіти з урахуванням дотримання висунутих до них вимог.
2. Підвищення методичного рівня вчителів початкової школи
  - Проведення і аналіз результатів методики «Володіння науковими основами вивчення, узагальнення та впровадження (створення)

передового педагогічного досвіду (ППО)»

- Вивчення вимог до узагальнення педагогічного досвіду.
  - Ознайомлення з банком узагальнення досвіду вчителів початкової школи
  - Аналіз портфоліо вчителів початкової школи «Мої досягнення».
  - Визначення змістових складників портфоліо педагогічних здобутків.
  - Оформлення макету портфоліо.
3. Аналіз планів вчителів (клас на вибір студента).
  4. Складання фрагменту календарно-тематичного плану з 3-х предметів навчального плану на 2 семестр.
  5. Аналіз дотримання основних вимог до предметно-розвиваючого середовища в закладі освіти.
  6. Самостійне планування і проведення уроків з основних предметів початкової школи (математика, українська мова, літературне читання, природознавство)..
  7. Проведення спостереження уроків, з подальшим аналізом.
  8. Вивчення системи педагогічного контролю й обліку знань учнів початкової школи.
  9. Вивчення забезпечення методичного кабінету вчителя на предмет наявності оформленого педагогічного досвіду навчально-методичного забезпечення.
  10. Організація діяльності дітей на перервах, під час прогулянок, під час здійснення учнями самопідготовки.

III Змістовий модуль – підсумкова робота

1. Оформлення звітної документації з організаційно-методичної практики.
- 2.
3. Участь у засіданні педагогічної ради або методоб'єднання учителів початкової школи, присвяченому підсумкам педагогічної практики студентів.
4. Участь у підсумковій конференції.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Організація й проведення практик в університеті визначається Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України затвердженим наказом Міністерства освіти та науки України № 93 від 08.04.1993 р. (зі змінами, внесеними згідно з наказом Міносвіти № 351 (0351281-94) від 20.12.1994 р.), Методичними рекомендаціями до складання програм практики студентів вищих навчальних закладів України (лист Міносвіти України № 3.1-5/97 від 14.02.96 р.) та розробленого на підставі цих нормативних документів Положення про проведення практик студентів університету.

Організаційно-методична практика в початковій школі студентів заочної форми навчання галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 013 Початкова освіта проводиться відповідно до навчального плану згідно з наказом ректора.

Студенти заочної форми навчання отримують направлення в заклади загальної середньої освіти для проходження практики.

Програма практики складається з **чотирьох змістових модулів**, у II семестрі, терміном 4 тижні.

I Змістовий модуль – управлінсько-методична робота.

II змістовий модуль – організаційно-методична робота.

III Змістовий модуль – підсумкова робота.

Рейтингова система оцінювання практики

Рейтингова система оцінювання практики студентів є невід’ємною складовою модульної технології навчання

Виробнича практика складають окремий заліковий кредит і оцінюються за 100–бальною шкалою ECTS.

Рейтингова оцінка з кредитного модуля практики в університеті виставляється за 100-бальною шкалою та у відомості обліку успішності зазначається як оцінка за шкалою університету.

Студенту, який не виконав завдань програми практики або виконав їх менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, практика не зараховується.

До індивідуального навчального плану студента результати практики заносяться за умови, якщо його рейтингова оцінка є більшою або рівною 60 балів.

Студенти, які мають академічну заборгованість за результатами захисту практики, отримують оцінку FX, F за шкалою ECTS та “не зараховано”/“незадовільно” за національною шкалою.

Для виставлення оцінок у відомість обліку успішності, картку ліквідації академічної заборгованості та в індивідуальний навчальний план студента рейтингова оцінка переводиться в оцінку за шкалою ECTS та оцінку за національною шкалою відповідно до таблиці 1.

Таблиця 1

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень студентів

Рейтингова оцінка з кредитного модуля практики	Підсумкова оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Підсумкова оцінка за національною шкалою	
			Виробничі практики	Навчальні практики
90-100	A (відмінно)	10	відмінно	зараховано

82-89	В (дуже добре)	25	добре	
75-81	С (добре)	30		
67-74	D (задовільно)	25	задовільно	
60-66	Е (достатньо)	10		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного захисту звіту з практики)		незадовільно	не зараховано
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим повторним проходженням практики)			

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

У ПРОЦЕСІ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ:

Оцінку „відмінно” А (90-100) студент одержує в тому випадку, коли управлінсько-методична та організаційно-методична робота проведена на високому рівні (допускається не більше 25% оцінок „добре” за проаналізовані уроки та проведені уроки), подані для перевірки конспекти залікових уроків належно оформлені, доповнені наочними посібниками, які використовувалися на заняттях, чи їх схемами. Щоденник практиканта всебічно відображає його діяльність під час практики і відповідає сформульованим вимогам; звіт не тільки перераховує види запланованої програмою практики роботи, а й містить самооцінку та самоаналіз діяльності. Характеристика свідчить про

дисциплінованість та організованість студента, дотримання ним розпорядку роботи закладу освіти, активність у громадському житті, старанність тощо. Вся звітна документація вчасно здана на перевірку, охайно і грамотно оформлена.

„Добре” В (75-89) ставиться за умови, коли управлінсько-методична та організаційно-методична робота проведена на достатньому рівні (не більше 25% оцінок „задовільно” за аналізи уроків та проведені уроки), їх конспекти належно оформлені й доповнюються наочними посібниками, відповідає оцінці „добре” або „відмінно” різні види аналізу, заплановані програмою практики, проведено передбачену кількість уроків, записи систематичні й повні відтворені у щоденнику, звіт відображає виконану роботу й містить самооцінку, отримана позитивна характеристика з бази практики, вчасно подана на перевірку документація, однак у її оформленні виявляються незначні помилки.

Оцінкою **„задовільно” D (67-74)** оцінюється практика студента, управлінсько-методична робота й організаційно-методична робота якого оцінено переважною більшістю оцінок „задовільно” (не допускається наявність оцінки „незадовільно”), різні види аналізу, заплановані програмою практики, й проведені залікові уроки оцінено на „задовільно” чи „добре”, щоденник та звіт відповідають поставленим вимогам, адміністрація закладу освіти позитивно відгукується про роботу студента-практиканта.

Якщо за відведений термін для проходження практики студент не виконав завдання її програми, то ставиться оцінка **„незадовільно”**. Не зарахована практика є академічною заборгованістю. Рішенням вченої ради педагогічного факультету студентові назначається повторне проходження практики.

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ З ПРАКТИКИ

1. Розгорнутий робочий зошит організаційно-методичної практики в закладах загальної середньої освіти (з додатком копій календарного планування з усіх видів запланованої діяльності).

2. Звіт-перелік основних документів, які регламентують організацію освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти, зокрема початковій школі.

3. Звіт про роботу під час організаційно-методичної практики в закладі загальної середньої освіти, зокрема початковій школі.

4. П'ять аналізів уроків початкової школи, проведених учителем початкової школи.

5. Розгорнуті плани-конспекти залікових уроків (з оцінкою на титульній сторінці вчителя).

6. Опи
с досвіду роботи вчителя початкової школи (за зразком, прийнятим у закладі).

7. Розр
облений портфалію.

8. Узагальнений «Щоденник практики», засвідчений керівником закладу загальної середньої освіти.

9. Матеріали до колективного фотозвіту.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України : Наказ Міністерства освіти і науки України № 93 від 08.04.1993 р. (зі змінами, внесеними згідно з наказом Міносвіти № 351 (0351281-94) від 20.12.1994 р.) [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93/conv> . – Назва з екрана.
2. Методичні рекомендації до складання програм практики студентів вищих навчальних закладів України (лист Міносвіти України № 3.1-5/97 від 14.02.96 р.).
3. Положення про проведення практик студентів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (Розглянуто та схвалено на засіданні вченої ради університету 26.04.2012р., протокол №5).
4. Положення про класного керівника навчального закладу системи загальноосвітньої школи (Наказ Міністерства науки і освіти України від 06.09.2000 р. № 432. Довідник учителя початкової школи в запитаннях і відповідях/ Упоряд. О.В. Ковтун. – Харків : Веста: Видавництво „Ранок”, 2006. – С. 388-392)
5. Веремко, К. І. Планування роботи школи : навч. вид. / К. І. Веремко, Л. М. Григоренко, Л. Л. Бондарєва. – Харків : «Основа», 2012. – 384 с.
6. Демчук В. С. Основи освітнього менеджменту : Навчальний посібник / В. С. Демчук. – Київ : Ленвіт, 2007. – С. 94– 106.
7. Жерносек І. П. Організація науково-методичної роботи в школі : метод. посібник / І. П. Жерносек. – Харків : “Основа”, 2006. – 128 с.
8. Інноваційні форми проведення засідань шкільних методичних об'єднань вчителів початкових класів : Посібник для керівників шкільних методичних

- об'єднань вчителів початкових класів / Л. Р. Покотиленко.. – Первомайськ, 2012. – 146 с.
9. Конаржевський Ю. А. Аналіз уроку / Ю. А. Конаржевський. – Харків : “Ранок”, 2008. – 336 с.
10. Куку С.Ю. Електронні портфоліо та веб-портфоліо [Електронний ресурс] / С.Ю.Куку // Наукові записки. Том 73, Комп'ютерні науки. Національний університет „Кієво- Могілянська академія”. – 2007. – Режим доступу до журн. :http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/naukma/Comp/2007_73/05_kyku_syu.pdf .
11. Макарова, Т. М. Організація навчального процесу та методичної роботи в школі : / Т. М. Макарова. – [Харків] : [Веста : Ранок], 2008. – 304 с.
12. Мармаза О. І. Менеджмент в освіті : дорожня карта керівника / О. І. Мармаза. – Харків : Основа, 2007. – 448 с.
13. Методичний вісник : Портфоліо як засіб підвищення якості освіти: Вип. 2 / Упорядники Л. Скальська, О.Нижник, А.Дутчак, С.Клімковська. – Івано-Франківськ: ОШПО, 2009 – 60 с.
14. Моделювання портфоліо педагога : Навчально-методичний посібник / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка ; уклад. Н. В. Бахмат. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О. А., 2014. – 72 с
15. Нікітіна І. П. Книга планування та обліку роботи методичного об'єднання вчителів / О. В. Галегова, Ю.О. Нікітін. – Харків : “Основа”, 2009. – 160 с.
16. Онишків З. М. Основи школознавства : навч. посіб. [для студ. пед. вузів] / Зиновій Онишків. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2007. – 176 с.
17. Павлютенков Є. М. Мистецтво управління школою / Є. М. Павлютенков. – Харків : “Основа”, 2011. – С. 259-311.
18. Палійчук Н. Й. Шкільні навчальні кабінети / Н. Й. Палійчук. – Харків : Вид. група «Основа», 2009. – 128 с.
19. Передовий педагогічний досвід Хмельничан (посібник) / Кам'янець-Подільський університет / В.М. Федорчук (відп. ред.), А.С. Попович (уклад.). – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2008. – 371 с.

20. Планування методичної роботи / Упоряд. М. Голубенко. – Київ : Шк. світ, 2008. – 128 с.
21. Школознавство : Навчально-методичний посібник / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка ; уклад. Н. В. Бахмат. – Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д. Г., 2014. – 136 с.
22. http://bahmat.at.ua/news/vedennja_klasnogo_zhurnalu/2016-10-09-1

**ОХОРОНА ПРАЦІ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ
ІНСТРУКЦІЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

1. Загальні положення.

- 1.1. Практика є невід'ємною складовою частиною процесу професійної підготовки студентів в університеті і проводиться на оснащених відповідним чином базах університету.
- 1.2. Практика студентів університету проводиться на базах, які мають відповідати вимогам нормативно-правових актів з охорони праці.
- 1.3. Студенти можуть бути направлені на практику тільки на ті бази, з якими університет завчасно уклав договір на її проведення за встановленою формою.
- 1.4. До початку проведення практики повинно бути проведено обстеження робочих місць студентів-практикантів відповідальними за організацію проведення практики особами.
- 1.6. Обов'язковою умовою допущення студентів до проходження практики є проходження ними вступного інструктажу з охорони праці під час трудового і професійного навчання та оформлення його у бланку реєстрації з підписами особи, яка проводила інструктаж та особи, яку інструктували.
- 1.7. До практики допускаються тільки ті студенти, які пройшли медичний огляд.

2. Вимоги безпеки під час практики.

- 2.1. При прибутті на базу практики студент-практикант повинен отримати вступний інструктаж з охорони праці та первинний інструктаж на робочому місці та поставити підпис у відповідних журналах інструктажу;
- 2.2. Студент має бути ознайомлений про те, що при виконанні професійних обов'язків на нього можуть впливати такі шкідливі або небезпечні фактори:
  - висока психофізіологічна напруга;
  - висока концентрація уваги;
  - небезпека ураження електрострумом;
  - небезпека виникнення загорань та пожеж;
  - порушення параметрів мікроклімату, передбачених для навчальних приміщень;
  - довготривалі статичні навантаження.
- 2.3. Студент-практикант повинен виконувати тільки ту роботу, яка йому доручена згідно з програмою практики.
- 2.4. У разі притягнення практиканта до робіт, які не передбачені програмою практики, йому слід негайно доповісти про це керівнику практики.

3. Під час практики не допускається:

- 3.1. Не виконувати правила внутрішнього трудового розпорядку установи, зокрема, запізнюватися на роботу.
- 3.2. Пропускати або не проводити визначені програмою практики уроки та зривати навчальний процес.
- 3.3. Залишати робоче місце без дозволу керівника практики, учителя, директора школи.
- 3.2. Відвертати від роботи педагогічних працівників, які його оточують, заважати навчальному процесу.
- 3.3. Залишати учнів, з якими він проводить навчальні заняття, позакласну діяльність без нагляду.
- 3.4. Під час занять у навчальному кабінеті виконувати роботу, яка не передбачена розкладом і планом занять.
- 3.5. При виникненні недоліків у роботі обладнання та приладів (комп'ютера, ксерокса, побутових приладів тощо) самостійно або разом з учнями їх ліквідувати, натомість негайно повідомити керівника установи, учителя та припинити роботу до усунення недоліків.
- 3.6. При встановленні порушень вимог охорони праці в приміщенні для занять, розпочинати чи продовжувати роботу з учнями до усунення недоліків, які загрожують їхньому життю та здоров'я, зобов'язаний повідомити керівника навчального закладу про причини відміни занять у кабінеті.
- 3.7. Виконувати будь-які види ремонтних робіт на робочому місці учня чи в приміщенні. Ремонт виконується спеціально підготовленим персоналом закладу (електромонтером, слюсарем, електромеханіком).

4. Студент-практикант зобов'язаний:

- 4.1. Вживати заходи дисциплінарного впливу до учнів, які свідомо порушують правила безпечної поведінки під час занять.
- 4.2. Повідомляти керівника закладу про всі недоліки в забезпеченні охорони праці, які знижують рівень безпеки життєдіяльності людини (норми освітленості, травмонебезпеки обладнання, інструментів тощо).
- 4.3. Прийняти екстренні заходи при погіршенні стану здоров'я учня (запаморочення, втрата свідомості, кровотеча з носа і т. ін.), надати йому необхідну першу (долікарську) допомогу та викликати медичного працівника;
- 4.5. Дбати про особисту безпеку, повідомляти в разі необхідності про погіршення стану власного здоров'я під час робочого процесу.

ІНСТРУКЦІЯ З ОХОРОНИ ЖИТТЯ І ЗДОРОВ'Я ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

1. Загальні положення.

- 1.1. З метою забезпечення повної безпеки життя і здоров'я дітей необхідно ретельно дотримуватись техніки безпеки, санітарно-гігієнічних вимог, правил пожежної і електробезпеки, дорожнього руху, поведінки дітей на уроках, під час виконання робіт, проведення масових заходів, екскурсій і прогулянок.
- 1.2. Під час практики студент відповідає за життя і здоров'я дітей.
- 1.3. Необхідно вжити всіх заходів для усунення небезпечних ситуацій, проявляти максимум уваги до учнів.
- 1.4. Під час практики постійно стежити за станом здоров'я дітей, знати учнів з вадами здоров'я; у випадку захворювання дитини викликати лікаря і батьків.
- 1.5. Необхідно регулярно проводити з учнями різні види інструктажів про дотримання правил ТБ, БЖД під час уроків, на перервах, в позаурочний час.
- 1.6. Провести позакласні виховні заходи з питання безпеки життєдіяльності.

2. Забезпечення БЖД учнів у приміщеннях.

- 2.1. Здійснювати повсякденний нагляд за станом обладнання, меблів.
- 2.2. Підставки для квітів повинні бути стійкими; не дозволяється розміщувати квіти на шафах, на стінах, підвіконнях.
- 2.3. Не забивати цвяхи чи інші гострі предмети на рівні зросту дітей.
- 2.4. Необхідно здійснювати щоденне вологе прибирання і регулярно провітрювання класної кімнати; стежити за чистотою вікон, занавісок; ніщо не повинно перешкоджати доступу світла в класну кімнату.
- 2.5. Навчальне обладнання, знаряддя праці слід зберігати в спеціально відведених безпечних місцях.
- 2.6. У класі розмістити стенди з правилами пожежної безпеки та дорожнього руху.

3. Дотримання правил ТБ на уроках трудового навчання.

- 3.1. Перед початком роботи варто детально проінструктувати дітей по кожному виду навчального завдання.
- 3.2. Інструктаж супроводжувати показом безпечних прийомів роботи.
- 3.3. Після інструктажу слід шляхом часткового показу дій дітьми переконатись, що вони засвоїли правила і вимоги безпеки.
- 3.4. При роботі з ножицями необхідно ретельно стежити, щоб діти правильно їх тримали (направленими від себе від сусіда, від очей тощо).

- 3.5. Ножиці повинні бути з тупими кінцями і зберігатись у спеціальній коробці чи пеналі.
- 3.6. При роботі з тканиною треба стежити, щоб діти користувались наперстком, не використовували іржаві голки.
- 3.7. Необхідно зберігати голки, булавки в спеціальних коробках, подушечках.
- 3.8. Уважно стежити, щоб діти не брали булавки, голки до рота, не прикріпляли до одягу, не кидали на підлогу.
- 3.9. У випадку поранення необхідно надати дитині першу медичну допомогу або викликати лікаря.
- 3.10. У класній кімнаті (майстерні) мати аптечку з набором медикаментів для надання першої медичної допомоги.

4. Дотримання правил БЖД на уроках фізкультури.

- 4.1. Перед уроком ретельно перевірити стан спортивного залу чи майданчика.
- 4.2. Перед уроком у залі необхідне вологе прибирання, дотримання чистоти та порядку упродовж уроку.
- 4.3. Спортивне обладнання повинно бути справним, надійно закріпленим, зберігатись у безпечному місці.
- 4.4. Уроки фізкультури слід проводити в спортивному одязі, взутті відповідно до пори року.
- 4.5. Слід навчати учнів безпечного виконання фізичних вправ, дотримання дисципліни і правил поведінки, сумлінного виконання всіх команд учителя.
- 4.6. Необхідно стежити за дозуванням фізичних вправ, станом здоров'я дітей, знати дітей з ослабленим здоров'ям.
- 4.7. Здійснювати страхування учнів під час виконання фізичних вправ.
- 4.8. Діти, тимчасово звільнені від занять, зобов'язані бути присутніми в спортивному залі чи на майданчику.
- 4.9. Користуватися спортивним обладнанням та інвентарем без дозволу вчителя учням забороняється.
- 4.10. У спортивному залі необхідно мати аптечку з набором медикаментів для надання першої медичної допомоги.

5. Дотримання правил ТБ під час роботи на земельній ділянці.

- 5.1. Роботу на ділянці учні повинні розпочинати лише з дозволу вчителя після отримання чіткого інструктажу.
- 5.2. Ходити лише по доріжках, не бігати, не обганяти один одного.
- 5.3. Інвентар має відповідати зросту і можливостям учнів.

- 5.4. Переносити інструменти (лопати, граблі) слід вертикально, так, щоб їх робоча частина була спрямована вниз.
- 5.5. Знаряддя праці необхідно після роботи ретельно почистити від бруду й зберігати у відведеному місці в справному стані.
- 5.6. Працю дітей необхідно організувати лише у сприятливу погоду.
- 5.7. Слід дотримуватись вимог до тривалості праці молодших школярів – 40–45 хв та переносу дітьми ваги – до 3 кг.
- 5.8. Регулярно міняти види праці дітей, стежити за правильністю постави.
- 5.9. Забороняється залучення учнів до оббризування рослин ядохімікатами. Після обробки ділянки не допускати туди дітей упродовж 5-ти днів.
- 5.10. Забороняється вживання немитих овочів, фруктів.

6. Дотримання правил ТБ під час використання ТЗН та комп'ютерної техніки.

- 6.1. Перед роботою провести інструктаж з ТБ на робочому місці.
- 6.2. Користуватись електрообладнанням дозволяється тільки при надійному заземленні корпусу.
- 6.3. Перед початком роботи необхідно включити систему кондиціонування повітря в приміщенні.
- 6.4. Необхідно правильно відрегулювати освітлення робочого місця.
- 6.5. На екран діти повинні дивитись під прямим кутом, а не збоку.
- 6.6. Під час роботи не допускаються сторонні розмови, подразнюючі шуми.
- 6.7. Всі кабелі слід вставляти і виймати тільки при вимкненій апаратурі.
- 6.8. При появі будь-яких несправностей або запаху горілого слід повідомити відповідального за електрообладнання.
- 6.9. Після закінчення роботи необхідно привести в порядок робоче місце, ретельно вимити руки з милом, вимкнути електропостачання.

7. Охорона життя і здоров'я дітей при проведенні екскурсій, прогулянок.

- 7.1. Перед екскурсією вчителів необхідно відвідати і оглянути її об'єкт, вибрати місце для безпечного розміщення дітей.
- 7.2. До виходу на об'єкт учитель разом з представником адміністрації школи проводить інструктаж учнів з ТБ, правил дорожнього руху.
- 7.3. На об'єктах, якщо там працюють люди, учнів інструктує керівник або досвідчений працівник.
- 7.4. Екскурсію необхідно проводити за чітким планом, затвердженим керівником школи, дотримуючись часу (40–50 хв).

- 7.5. Не можна дозволяти учням під час екскурсії наближатись, торкатись окремих видів обладнання, транспортних засобів, загонів для свійських чи диких тварин.
- 7.6. Необхідно бути дуже уважним до сигналів, які подаються персоналом, не відволікати працівників своїми розмовами.
- 7.7. Не можна допускати порушення дисципліни з боку дітей, відлучення з місця екскурсії чи прогулянки, ігор, бешкетництва.
- 7.8. Важливо продумати організований відпочинок дітей після екскурсії і місце його проведення.
- 7.9. Шлях до місця екскурсії і повернення повинен бути найкоротшим, безпечним, з пунктами відпочинку, з мінімальною кількістю переходів через проїзні частини доріг.
- 7.10. З класом в 30 осіб вирушають 2 керівники, призначені директором чи заступником директора школи.
- 7.11. Перед виходом, після привалів, перед поверненням необхідно перерахувати дітей.
- 7.12. Колону дітей формують з урахуванням, що на початку і в кінці потрібно поставити пари найбільш дисциплінованих, уважних учнів.
- 7.13. Під час руху колони дорослі повинні знаходитись у голові і в кінці з сигнальними червоними прапорцями.
- 7.14. Екскурсійне обладнання ретельно продумується і відбирається, рівномірно розподіляється між дорослими і дітьми з умовою, що максимальна вага для дітей не повинна перевищувати 3 кг.
- 7.15. Забороняється збір дітьми невідомих плодів, ягід, грибів, рідкісних об'єктів природи; забороняється пити воду з відкритих джерел.
- 7.16. У випадку виникнення небезпечних ситуацій, захворювання або травмування дітей, екскурсія призупиняється, діти відводяться в безпечне місце, а потерпілому надається перша медична допомога, при необхідності його направляють у найближчий медичний пункт, повідомляють про випадок та стан дитини директора школи, батьків.
- 7.17. Передбачати надзвичайні ситуації, пов'язані із порушенням спокою громадського порядку, а також через сучасну ситуацію в Україні.